

Kopi af interview
i Vejle Amts Folkeblad
fra fredag d. 11. april 1958

• GIVE •

Opgav Amerika og blev Lærer i Give i 40 Aar

Afskedssamtale med Skoleinspektør N. P. Pedersen,
der i Morgen fylder 70 og nu snart forlader Give Skole

N. P. Pedersen

Det slog pludselig ned i ham, mens han gik bag Ploven paa Røgind Mark ved Hammel: Enten rejser du til Amerika, eller ogsaa maa du se at komme paa Seminarium. Landbruget har du ihvertfald ikke Mod paa længer.

Det blev Seminariet og siden 40 Aar bag Katederet i Give Skole.

Ingen kan naturligvis sige, hvordan det vilde være gaaet Plovmanden fra Røgind, hvis han hin Dag for mange Aar siden havde valgt Amerika og taget Turen over Atlanten. Selv maa Skoleinspektør N. P. Pedersen have leget med Tanken mange Gange — ikke mindst i de vanskelige Aar efter første Verdenskrig, da der kunde være helt op til 70 Ansøgere om et Læreembede til 600 Kroner om Aaret. Men sit Valg har han aldrig fortrudt, og at han virkelig har formaaet at leve op til de Idealer, der fulgte med Beslutningen om at blive Skolemand, faar han et varmt og hjerteligt Bevis for paa sin 70 Aars Dag i Morgen, naar Sognet fejrer ham med en Fest, der baade er et Tillykke og et vemodigt Farvel. For desværre betyder Fødselsdagen ogsaa, at Give Skole maa tage Afsked med en afholdt Lærer og Leder gennem mange Aar.

★ Et enten — eller

Skoleinspektør N. P. Pedersen er født paa et lille Husmandssted i Aadal-Horne Sogn ved Hjørring som den næst yngste af en Børneflokk paa syv, og selv efter en lille Menneskealder bag Katederet kan han ikke skjule, at han er Wendelbo med W. Sproget — og navnlig det forræderiske lille »w« — røber ham. Paa samme Maade fortæller den høje, robuste Skikkelse, der maa rage frygtindgydende op blandt de smaa i Førsteklasserne, at han ikke altid har syslet med Bogen alene. Hvad han altsaa heller ikke har.

— Med kun otte Tønder Land og mange Munde at mætte, fortæller Skoleinspektøren, havde min Far kun eet at gøre. Han maatte have os ud at tjene, saa snart det lod sig gøre — og det vil sige naar vi var i ti Aars Alderen. Nu var jeg saa heldig at være født den 12. April, saa jeg blev eilleve, inden jeg blev sendt ud som Hjorddreng, men

til Gengæld maatte jeg vogte Køer og Faar, lige til jeg var femten. Det pinte mig lidt, for almindeligvis blev man »Bels«, naar man var fjorten, og fik 85 Kroner om Aaret i Stedet for ti, tyve eller tredive. Men jeg blev i Pladsen i seks Aar, og det sidste Aar naaede jeg op paa hele ti Kroner om Maanedens. Siden havde jeg et Par Pladser som Forkarl paa Sjælland, derefter tog jeg i Vinteren 1906—07 paa Højskole, og i de næste tre Aar tjente jeg paa en Gaard i Røgind ved Hammel. Men her fandt jeg saa endelig ud af, at jeg egentlig slet ikke havde Lyst til at være Landmand.

Det slog pludselig ned i mig en Dag, jeg gik og pløjede. Enten maa du til Amerika, sagde jeg til mig selv, eller ogsaa maa du se at komme paa et Seminarium. Jeg vidste, det var lettere sagt end gjort, men jeg vidste ogsaa, at jeg maatte gøre en af Delene. Og saa valgte jeg Seminariet.

Men først tog jeg en Tørn med at grave Tørv og brænde Sten i Stenrøgel Mose. Det gav ti Kroner om Dagen, og det var mange Penge i Betragtning af, at en Daglejer kun tjente halvanden. Siden traadte min gamle Husbond derhjemme og Svigersønnen Marius Byriel til, og i 1910 blev jeg indskrevet hos Forstander Mule paa Hjørring Seminarium.

★ Mistrøstigt Møde med Give

— Jeg tog Lærereksamen samme Aar, som første Verdenskrig brød ud — og det var der desværre ogsaa mange andre, der gjorde. Derfor var det smaat med ledige Stole. Jeg blev dog Lærer ved Mørke Højskole paa Djursland, inden jeg blev indkaldt til Sikringsstyrken, og havde siden et Par Vikariater, men til sidst maatte jeg gaa tilbage til Landbruget. Der var efterhaanden blevet saa mange om Budet, at der kunde være helt op til 70 Ansøgere til en Stilling til 600 Kroner om Aaret.

Men endelig i 1918 blev der en ledig Stol her ved Give Skole. Jeg var dengang Ungdomsskolelærer i Nørup og tog Turen til Fods først til Give for at hilse paa Sogneraadet, og derefter til Thyregod, hvor der ogsaa manglede en Lærer. Dengang var det jo Sogneraadet, der traf Afgørelsen, og det vilde jo godt se sine Folk lidt an. Jeg fik Give, og den 1. April 1918 begyndte jeg som Vikar i første Klasse. Vi var fem Lærere om 215 Børn dengang — i Dag er Lærernes Antal mere end tredoblet og Elevantallet mere end fordoblet.

— Fyrre Aar bag samme Kateder er lidt af en Præstation ...

— Det er ihvertfald lang Tid, og det mærkelige er, at jeg egentlig

ikke fik noget godt Indtryk af Byen, da jeg kom vandrende hertil for 40 Aar siden.

Jeg husker ganske tydeligt, hvor mistrøstig jeg var, da jeg travede over den forblæste Klit, der nu hedder Givø Anlæg. Den var med sin forkroblede Mørhalm og sine fattige Buske selv et mistrøstigt Syn, og hvis nogen havde fortalt mig, at den senere skulde blive et af Byens største Aktiver, vilde jeg nok have nægtet at tro paa det. Men allerede i 1921 laa Givø Anlæg der, og jeg havde ovenikøbet den Glæde selv at være med til at anlægge det. Græsset i Anlægget saade jeg med mine egne Hænder — og bagefter lod jeg 200 Skolebørn trave hen over Bedene for at faa det tromlet ordentlig ned. De maa have gjort det godt, for der er aldrig blevet saaet der siden.

★ Større Afstand til Hjemmene

— De er i Mellemtiden ikke blot blevet en af Sognets egne, men ogsaa en af dets betroede Mænd ...

— Som Lærer og da navnlig som Skoleleder kommer man hurtigt i Kontakt med alle i Sagnet og dermed ogsaa med de Problemer og Opgaver, der i egentlig Forstand ikke har noget med Skolen at gøre. Paa den Maade faar man ogsaa særlige Interesser uden for det skolemæssige, og disse Interesser har jeg i al Beskedenhed forsøgt at pleje og støtte paa bedst mulig Maade. Men Skolen har for mig altid været Alfa og Omega.

Dette at være Lærer er jo ikke noget, der gaar af sig selv. Det er ikke gjort med, at man tager en hæderlig Eksamen fra et Seminarium og saa blot sætter sig ned og lærer det fra sig, man selv har lært. Man maa sætte sig et Maal, forsøge at finde en Form, hvorunder man rent menneskeligt kan paavirke Børnene i positiv Retning, og indarbejde den i Undervisningen. Samtidig maa man sørge for den bredest mulige Kontakt med Hjemmene, og det kan være svært nok, efterhaanden som Børnetallet vokser. I min første Tid her i Givø var det en Selvfølge, at alle Lærere med Familie blev inviteret til Børnenes Konfirmation, og det gav naturligvis en god Kontakt. I Dag,

da vi er 16 Lærere, forbyder den Slags Ting jo sig selv — ogsaa fordi der er blevet mange flere Børn. Jo større en Skole bliver, des større bliver Afstanden til Hjemmene med andre Ord.

★ »Toppens» bør skræres af

— Men alligevel synes jeg, vi her i Givø har en Ideel Skoleordning, og de Maader maa blive bevaret, som vi har til Afgang. Jeg var i mange Aar Modstander af Optagelsesprøvene, men den store Tilgang af Elever udefra til Givø Skole tvunget os til at indføre en Optagelsesprøve efter femte Klasse, og det har lært mig at se anderledes paa Prøverne. Det er mit Indtryk, at de giver et absolut paalideligt Billede af Elevernes Kunnen. Ihvertfald har jeg yderst sjældent oplevet, at en Elev senere hen har skuffet de Forventninger, vi stillede til vedkommende efter Prøven.

Jeg er desuden overbevist om, at de, der ikke bestaar, men gaar over i sjette og syvende Klasse, ikke føler sig deklasserede. Vi har mange fornøjelige Timer med disse Klasser, hvor »Toppens» er skaaret af — her arbejdes der med Liv og Lyst, saa jeg er altsaa ikke enig med Undervisningsministeren i, at »Toppens» paa nogen Maade skulde stimulere de mindre dygtige ved at blive holdt i samme Baas. Jeg tror tværtimod paa, at Eleverne bør deles op efter boglig Begavelse.

★ Hvorfor læse Lektier?

— Noget andet er, at den saakaldte frie Mellem efter min Mening har en betydelig Skavank. Det lyder maaske mærkeligt at høre en Lærer sige det — men hvorfor skal Børnene belemres med Hjemmeliktier? Burde man ikke hellere bruge Halvdelen af hver af de seks Timer i Skolen til at »terpe« i og den anden Halvdel til Bearbejdelse af Stoffet? Børnene har jo et stort Behov for andre Sysler end Lektier og Regnestykker, og et af vore Maal maa da være at gøre Skolen til et Sted, hvor Børnene gerne kommer.

Til Gengæld burde Skolegangen saa maaske afsluttes med en Art Prøve, for som det er nu, kan det næsten ikke undgaas, at »Skoletrætheden« breder sig henimod Slutningen af det syvende Skoleaar. Vi har ganske vist Standpunkterklæringerne, men de bliver for det første sjældent benyttet, fordi de ikke er obligatoriske, for det andet er de ikke tilstrækkeligt differentierede. De tvinger simpelthen Læreren til af rent menneskelige Grunde at give Eleven en mildere Bedømmelse, end han maaske fortjener ... Endelig kunde jeg tænke mig, at 1., 2. og 3. fri Mellem fik mindst ti Timers Dansk og Regning om Ugen i Stedet for som nu kun fire.

★ Ven — ikke Kammerat

— De er altsaa lige til det sidste optaget af Skolens mange Problemer. Gør det det ikke sværere at gaa?

— Det er overhovedet svært at gaa, naar man føler at man langt fra er færdig. Paa den anden Side er jeg glad for at kunne trække mig tilbage, mens mit Helbred gør det muligt at nyde Fyraften med Sanserne i Behold. Jeg vil savne Børnene og det gode Samarbejde med Kollegerne, som virkelig har været et Samarbejde i den Forstand, at der aldrig er sket noget indadtil eller udadtil, som vi ikke først har drøftet.

Hvad Børnene angaar, har jeg altid prøvet at være deres Ven. Man skal holde af Børn for at være en god Lærer, men det er en Misforstaaelse at tro, at man skal være Kammerat med dem. Man skal være Børnenes Ven, men ikke angle efter deres Yndest. Prøver man paa det, reagerer Børnene instinktivt. De vil omgaaende tage hele Armen, hvis man rækker dem Lillefingeren, og saa er et Tilbagetog umuligt.

true